

Forundersøgelse – VP2

Vandplanprojekt Overklit Bæk o7960

Vandområdeplan: Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak
Hjørring Kommune

Indsats

Projektet omfatter vandløbsforekomst o7960, der er 6.087 km, Overklit Bæk, der er en del af Liver Å-vandsystem. Vandløbsforekomsten omfatter følgende indsats udpeget i vandområdeplan 2015-2021 for Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak:

- 12 m nyt åbent forløb på af 1 meters bredde med brinkanlæg 1:3 på nordsiden af Lønstrupvej.
- Nyt 24 m langt Ø 1400 mm rør vinkelret på Lønstrupvej
- 2 t større sten (200-300 mm) til sikring af ind og udløb af røret
- 200 m nyt åbent forløb med varierende bredde (80-130 cm) og brinkanlæg 1:4 på sydsiden af Lønstrupvej. Faldet varieres med gennemsnit på 3,5 promille. Udlægning af 80 t gydegrus (80% 16-32 mm og 20 % 33-64 mm) fordelt på 10 gydebanker af 30 cm's dybde. 10 t større sten (200-300 mm) på og mellem gydebankerne. 50 t sten og grus til stabilisering af brinker på mest udsatte steder.

Indsatsen har til formål at afkorte rørlægning og forbedre passagen for fisk og smådyr under Lønstrupvej. Desuden at forbedre de fysiske forhold, herunder gydemuligheder for ørreder, i vandløbsforekomsten.

Vandløbsforekomsten er ikke direkte beliggende i et Natura 2000-område, men udmunder i Liver Å. Den nedre del af Liver Å er omfattet af Natura 2000-område nr. 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å.

Formål

Formålet med forundersøgelsen er, at belyse om projektet opfylder kriterierne for at opnå tilskud og derved tilvejebringe et grundlag for om projektet kan realiseres, og i hvilken form og omfang projektet kan/skal realiseres. Forundersøgelsen skal således sikre at indsatsen kan realiseres i overensstemmelse med de øvrige indsatser, og at indsatsen realiseres således at det er i overensstemmelse med den eksisterende strækning.

Forundersøgelsen skal ligeledes undersøge muligheden for at realisere indsatsen. Vurdering om mulighed for realisering medfører bl.a. undersøgelse af:

1. Er projektet omkostningseffektivt.
2. Forbedres passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og forbedrede forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt.

3. Tilpasses faldet de lokale forhold og fiskebestande. Faldet skal være mindst 1 % og højst 10 %.
4. Anlægges brinkanlæg så de ikke bliver stejlere end 1:1,5.
5. S sammensætningen af det fremtidige bundsubstrat.
6. Maksimalvandføring og tilpasning af sandfang ved etablering af sandfang.
7. Vandføringen i omløbsstryg.
8. Vandløbsbundens kote på eksisterende og projekterede forhold og i forhold til terræn.
9. Træers placering.
10. At der ikke sker skade på dyre og plantearter, der er omfattet af bilag 3 og 5 i naturbeskyttelsesloven.

Forundersøgelsen redegør således for, hvordan indsatsen forventes at kunne bidrage til opnåelse af miljømålet samt, hvordan projektet forventes at kunne gennemføres og om det lever op til kriterierne i kriteriebekendtgørelsen § 5. Forundersøgelsen belyser endvidere relevante forhold vedrørende prioriteringskriterierne i § 6.

Forundersøgelsen skal endvidere redegøre for om det er muligt at opnå de nødvendige tilladelser for realisering.

Eksisterende forhold

Vandløbsforekomst 07960, Overklit Bæk er et tilløb til Liver Å. Øverst i vandområdet ligger en nordlig og en sydlig gren, hvoraf den nordlige gren er en del af det offentlige vandløb, Overklit Bæk, mens den sydlige private gren på 1.860 m, indeholder en nedre naturbeskyttet strækning på 940 m.

Der er i vandplan 1 gennemført 3 indsatser opstrøms vandløbsforekomsten:

AAL-2: 33 m rørlægning er fjernet. Strækning restaureret med sten.

AAL-4: 8 m rørlægning er fjernet. Strækning restaureret med sten.

AAL-688: En 10 m lang rørlægning er erstattet af ny 8 m lang rørlægning med øget rørdiameter.

Vandløbet er reguleret og ligger stedvis dybt i terrænet. Faldforholdene er gode, og på den øvre del findes enkelte steder med fast bund af grus. Der er gennemgående gode underskårne brinker, rimelige opvækstforhold for ørreder, men sandvandring er et problem, og på det nederste stykke har bækken kanalagtig karakter og er periodevis præget af opstuvning fra Liver Å.

Potentialet for målopfyldelse af DVFI 5 vurderes som god på det nedre stræk, godt hjulpet på vej af de fine faldforhold. Sandvandring og et kanalagtigt forløb er dog et problem.

På en faunastation ved Lønstrupvej blev der i 2020 konstateret en DVFI på faunaklasse 5. Potentialet for fortsat at kunne opnå en DVFI på mindst 5 vurderes som godt. Potentialet m.h.t. målopfyldelse i forhold til ørreder i vandområdet som helhed vurderes med gennemførslen af projektet som godt, idet udlægningen af gydebanker sammen med udlægningen af fast stensubstrat i de tidligere gennemførte vandplanprojekter tilsammen giver gode betingelser som både gyde- og opvækstområder for ørreder.

Fisk

DTU Aqua's seneste vurdering af Overklit Bæk, hviler på en undersøgelse tilbage i 2015.

Ved befiskningen i 2015 blev der ingen ørreder fanget.

DTU beskriver Overklit Bæk som nedgravet og reguleret, stedvis med stor sandvandring. Generelt var de fysiske forhold sammenlignet med undersøgelsen 10 år tidligere (2005) forringet på grund af for hård vedligeholdelse. Derfor blev udsætningerne på baggrund af undersøgelsen i 2015 sat i bero indtil der er genskabt egnede fysiske forhold for ørreder.

Mulig realisering af projektet

Hjørring Kommune vurderer, at det er muligt at gennemføre projektet som beskrevet i detailprojektet (Bilag 2).

Regulativ Beskrivelse

Eksisterende

Overklit Bæk er et offentligt vandløb, som udmunder i Liver Å.

Kommende

Hjørring Kommune arbejder på en samlet regulativrevision for alle kommunens vandløb. Revisionen vil betyde, at de nuværende regulativer samles i 16 overordnede regulativer, der omfatter hele vandløbssystemer.

I forbindelse med regulativrevisionen udarbejdes der også vedligeholdelsesbestemmelser for de private vandløb.

Relation til beskyttet natur og arter

Strækningen er beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Der er ikke registreret beskyttede eller fredede arter i og omkring vandløbene ved indsatsen.

Relation til Natura 2000

Der er ikke registreret arter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV og bilag 3 i naturbeskyttelsesloven i området omkring indsatserne.

Odder, der er på bilag 3, findes over hele Vendsyssel. Overklit Bæk er et potentielt levested for Odder. Hjørring Kommune vurderer derfor, at det er sandsynligt at Odder kan forekomme i og ved vandløbet. Realisering af indsatsen vurderes ikke at have betydning for Odder.

Overklit Bæk er ikke direkte beliggende i et Natura 2000-område, men udmunder i Liver Å. Liver Å's nedre del, er omfattet af Natura 2000-område 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å.

Realisering af indsatsen vurderes ikke at have betydning for Natura 2000 området.

Relation til anden lovgivning

Indsatsen ligger i landzone. Hjørring Kommune vurderer, at der ikke kræves landzonetilladelse efter Planloven, da projektet ikke forudsætter ændret areal anvendelse.

Vandløbsforekomsten er omfattet af vandløbsloven. Udskiftning af rør, etablering af nye åbne strækninger samt udlægning af gydegrus og sten forudsætter derfor tilladelse efter vandløbsloven. Ændringerne i vandløbet, som resultat af indsatsen, indarbejdes i vandløbsregulativet ved næstkommende regulativrevision.

Nødvendige tilladelser

Hjørring Kommune vurderer, at det er muligt at opnå de nødvendige dispensationer til gennemførelse af projektet.

Det drejer sig om dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3, jf. § 65, stk. 3 samt afgørelse efter vandløbslovens kapitel 6, 8 og 10 samt kapitel 7 i bekendtgørelse nr. 834 af 27. juni 2016, om vandløbsregulering og restaurering med videre.

Omkostningseffektivitet

Basisdata

Vandløbstype	1
Længde Vandplan 2 indsats	6,087 km
Længde Vandplan 1 indsats	0,051 km
Længde VP2-VP1	6,036 km
Indsatstype	Afkortning af rørlængde med udskiftning af rør Udlægning af groft materiale i form af gydegrus og større sten
Tilbud - omkostning	388.775,00 kr.
Referenceværdi	503.280,00 kr.
Referenceværdi x 1,5	754.920,00 kr.

Referenceværdi

Realiseringsomkostninger

Hjørring Kommune har indhentet tilbud fra 2 entreprenørfirmaer på indsatsen.

Det billigste indhentede tilbud på realisering af indsatsen er 388.775,00 kr.

Løn til eget personale til administration af realiseringsprojektet (dvs. udarbejdelse af realiseringsrapport, tilsyn med udførelse af opgaven mv. incl overhead) i alt 56.640 kr.

Samlet omkostning for realisering af projektet 466.530,00 kr.

Projektet anses derfor for at være omkostningseffektivt.

Effekt af projektet

Gennemførelsen af projektet vurderes at være til gavn for både fisk og den øvrige vandløbsfauna idet passageforholdene forbedres med en kortere rørlægning samtidig med at fysiske forhold forbedres betydeligt med udlægning af gydegrus og støtte sten nedstrøms rørunderføringen. Gydebankerne vurderes primært at gavne ørredernes mulighed succesfuld gydning men vil også give mere variation i substratforholdene til gavn for en mere alsidig smådyrsfauna. Hermed øges muligheden for at vandplankravene for både smådyr og fisk kan opfyldes.

Ved at udlægning af skjulesten dannes strømlæ for fisk, især ørreder. Skjul for ørreder er vigtige for bestanden i et vandløb, da ørreder er territorielle og jagter de artsfæller de kan se. En strækning med mange skjul kan derfor huse flere ørreder end en strækning med få skjul. Udlægning af skjulesten vil desuden skabe mere varierede strømforhold og dermed gavne vandløbets fysiske forhold.

Lodsejer holdning

De berørte lodsejeres er positive.

Afværgeforanstaltninger

Hjørring Kommune vurderer, at det ikke er relevant med afværgeforanstaltninger i dette projekt. Der er derfor ikke udarbejdet forslag til afværgeforanstaltning.